

Motion till riksdagen 2017/18:4150

av **Birger Lahti m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:228 Energipolitikens inriktning

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att öka den havsbaserade vindkraften i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2 Energipolitikens grundpelare

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara en föregångare i omställningen till ett förnybart energisystem. Investeringar i det svenska energisystemet är en viktig och nödvändig del i miljö- och klimatomställningen i Sverige. Fokus ska ligga på de förnybara naturresurserna: sol, vind, vatten och skog. Elproduktionen behöver ses som en del av samhällets infrastruktur, som vi gemensamt bygger upp utifrån samhälleliga mål. För Vänsterpartiet är det väsentligt att elnätet är ägt av samhället genom exempelvis stat, region eller kommun.

Regeringen lägger i sin proposition fram ett antal förslag och bedömningar som grundar sig på den energiöverenskommelse som gjordes mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna 2016. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till stora delar av överenskommelsen även om vissa saker, såsom förlängningen och utvidgningen av elcertifikatssystemet, är positiva.

Vänsterpartiet vill liksom Energikommissionen se en säker och tillräcklig elförsörjning anpassad efter framtida behov och vill understryka vikten av hållbara premisser. Vi delar därför regeringens uppfattning om att ekologisk hållbarhet,

konkurrenskraft och försörjningstrygghet ska ligga till grund för energipolitiken. Vi vill dock poängtera vikten av långsiktighet i systemet.

3 År 2040 ska 100 procent av elproduktionen vara förnybar

Regeringens mål om 100 procent förnybar energi till 2040 är bra och helt nödvändigt för att vi ska kunna ha en chans att hantera de klimatförändringar som redan pågår. Vi vill också göra klart att strävan bör vara att uppnå målet så snart som möjligt, dock senast 2040. Däremot vänder vi oss starkt emot skrivningarna om kärnkraft. Målet innebär inte något stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller någon stängning av kärnkraft med politiska beslut. Tvärtom är det fullt möjligt att inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåta nybyggnation på befintliga platser, och tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att dessa når sin ekonomiska livslängd. Genom att hävda att beslutet om att kärnkraften ska bära sina egna kostnader gör det olönsamt med kärnkraft smiter regeringen undan sitt politiska ansvar. Det är ett stort misslyckande. Huruvida Sverige ska ha kärnkraft eller inte ska inte vara upp till marknaden.

Kärnkraften är inte bara en osäker energikälla, den är också dyr och försvårar omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Kärnkraften är inte heller förnybar. Att möjliggöra en utbyggnad av kärnkraften innebär att man är beredd att låta den vara kvar i decennier framöver. Vänsterpartiet vill se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt. Vi har därför tidigare motionerat om att regeringen ska återkomma med en avvecklingsplan för de resterande kärnkraftsreaktorerna (motion 2017/18:3393 En hållbar och långsiktig energipolitik). Regeringen bör även återkomma med ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 År 2030 ska energianvändningen vara 50 procent effektivare

Behovet av el och en hållbar energiproduktion kommer alltid att finnas. Däremot är det både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning. Den mest hållbara energin är den som går att spara. Genom ny teknik och energibesparing kan Sverige göra betydande energieffektiviseringar. Hur omfattande utbyggnaden av förnybara energikällor behöver vara är avhängigt hur stora energibesparingar och energieffektiviseringar som kan ske i samhället.

Omställningen av fossila bränslen till förnybar energi och övergången till att i möjligaste mån elektrifiera industrin och transportsektorn kommer att öka elbehovet. Även om vi i dag har ett elöverskott i Sverige är det viktigt att energieffektiviseringen sker i en så pass hög takt att vi klarar ett ökat behov av el i nya sektorer.

Regeringen föreslår i propositionen en målsättning om att Sverige år 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Vänsterpartiet välkomnar ett sådant mål men understryker att det måste till verkningfulla åtgärder för att det inte bara ska bli tomma ord. Vi menar också att strävan bör vara att uppnå målsättningen så

snart som möjligt, dock senast 2030. Regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 En god effektbalans och överföringskapacitet

Det är Vänsterpartiets uppfattning att Sverige ska ha ett robust energisystem med en god effektbalans. Regeringen resonerar i propositionen om hur effektbalansen skulle försvagas om ytterligare kärnkraftsreaktorer skulle stängas i en nära framtid. Det är dock avhängigt hur fort man lyckas säkra energiproduktionen med hjälp av andra energikällor.

Omställningen till 100 procent förnybar energiproduktion kräver omfattande investeringar av den inhemska elproduktionen, en omfattande elektrifiering av transportsektorn och industrin och genomgripande energieffektiviseringar och energibesparingar. Den omställning Vänsterpartiet vill se innebär en mycket omfattande utbyggnad av förnybara energikällor, där sol- och vindkraft behöver byggas ut i en mångdubblad takt jämfört med i dag. För att det ska bli möjligt måste produktionskostnaderna sjunka. Erfarenheter från andra länder visar att det är fullt möjligt.

Ett outnyttjat område är havsbaserad vindkraft där man har potential att öka produktionen betydligt. Det är därför beklagligt att regeringen sagt nej till det stora vindkraftsprojektet Blekinge Offshore i Hanöbukten. En utbyggd havsbaserad vindkraft i södra Sverige skulle dessutom minska belastningen på överföringskapaciteten från de norra till de södra delarna av landet. Motargumenten har främst handlat om risken för att Försvarsmaktens övningsmöjligheter i området skulle kunna försämrats. Vänsterpartiet menar dock att det måste vara fullt möjligt att både bygga ut den havsbaserade vindkraften där förutsättningarna är som bäst och att ge Försvarsmakten rimliga förutsättningar för övningsverksamhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Problemet med flaskhalsar i överföringen av elen till konsumenterna genom elnäten är i dag stort, vilket också regeringen konstaterar i propositionen. En bristande överföringskapacitet mellan prisområde 2 och 3 innebär att vi varken fullt ut kan nyttja energin från våra älvar eller den lagringskapacitet som vattenkraften bär på. Det innebär att överskottet från de norra delarna av landet inte kan komma de södra delarna till nytta i tillräcklig omfattning. Vänsterpartiet har lagt en rad förslag i syfte att förbättra överföringskapaciteten i motionen En hållbar och långsiktig energipolitik (2017/18:3393). Det handlar bl.a. om att uppdraga åt Svenska kraftnät att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet, om en snabbare tillståndsprocess för stamnätskoncessioner och om att bygga den planerade elkabeln till Gotland.

Vi har i tidigare sammanhang också poängterat vikten av en nordisk samsyn när det kommer till överföringskapaciteten mellan länderna. Det är därför positivt att regeringen gör bedömningen att överföringskapaciteten mellan Sverige och grannländerna ska öka.

6 Ett elnät vi äger tillsammans

Precis som regeringen konstaterar i propositionen utgör elnätet en grundläggande infrastruktur i ett modernt hållbart samhälle. Strukturen som vi gemensamt bygger upp bör därför utgå från samhälleliga mål. För Vänsterpartiet är det väsentligt att elnätet är ägt av samhället genom exempelvis stat eller kommun. Den tekniska energiomställningen av energisystemet, med exempelvis småskalig energiproduktion, förändrar ägande- och produktionsstrukturerna så att framtidens energikonsumenter samtidigt är framtidens energiproducenter. Därför behöver nätet som länkar dem samman ägas av det offentliga och inte begränsas av privata ägarintressen. Den avreglering som gjordes har inte lett till vare sig lägre priser eller större trygghet för konsumenterna, tvärtom. Det är tydligt att elmarknaden behöver göras om i grunden. Vi har därför tidigare motionerat om att regeringen ska utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt, att enhetligare elnätstaxor bör införas och att ellagen bör ändras för att motverka oskäligen prishöjningar för konsumenterna (motion 2016/17:155 Ett elnät vi äger tillsammans).

7 Genomförandegrupp för partierna

Regeringen bedömer i sin proposition att en genomförandegrupp bör tillsättas med representanter från de partier som står bakom energiöverenskommelsen från 2016. Syftet ska vara att förvalta och uppdatera överenskommelsen. Vi i Vänsterpartiet har i avgörande frågor motsatt oss energiöverenskommelsen. Vi menar att det finns starka skäl att omvärdera flera av överenskommelsens ställningstaganden. Vi motsätter oss därför att den framtida energipolitiken ska utarbetas inom ramen för överenskommelsen. Vi menar vidare att det finns en överhängande risk att en sådan genomförandegrupp kan komma att undantas från gängse demokratiska beslutsvägar. Erfarenheterna av Pensionsgruppen påvisar faran i att konstruera strukturer som saknar väljarförankring, transparens och demokratisk legitimitet.

Birger Lahti (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Håkan Svenneling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio Nilsson (V)